

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Árs évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „Közlöny”-re czikkok sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Erdélyi inség.

Szomorú előjelek kezdik igazolni azon aggodalmat, mely e lapban ezelőtt pár héttel már ki volt fejezve, hogy t. i. az ideai jég-viharok, s árvizek pusztításai, valamint általában a kedvezőtlen időjárás miatt mezei gazdaságunk terén szenvedett sokféle káraink következtében e folyó 1864-dik év Erdélyre nézve — ha elővigyázati rendszabályokról nem lesz gondoskodva — épp oly gyászos emlékü lehet, mint az Alföldre nézve a volt a múlt év rendkívüli aszályával.

Erdélynek majd minden vidékéről naponta kapunk tudósításokat, melyek a közelebbi esős napok alatt keletkezett újabb áradások pusztításairól szólnak s határozottan arra kérik a közvéleményt, hogy mintán az időjárás még mind nem fordul kedvezőbbre, többé nem számíthatunk arra sem, hogy a természet csapásaiért talán kukoricatermésünk bő áldásával fog kárpótolni, s legalább az alsóbb néposztály szüksegeit némileg pótolva leszen.

Imé, közlünk itt pár levelet, melyeknek megdöbbentő fontosságot különösen az a körülmény ad, hogy azokban tekintélyes egyének két különböző vidékről ugyanazon felfogással előjelezik szomorú kilátásainkat az erdélyi inség könnyen történhet bekövetkezésére.

A KÖZLÖNY MÉRŐI, aug. közepén.

A légmérséklet alig nyolcz foknyi; künn az eső négy nap óta szakad, s az egész térség víz alatt van. E szomorító tények ösztönöznek engem arra, hogy egy körülményre fordítsam a figyelmet. Az erdélyi tartományi gyűlés tagjai 5 ft. napdíj mellett nem sokat gondolnak azzal, hogy az összes 625 forint napi pénz jövedőben az ország lakói miből fogják fizetni, ha nem alkotnak új tartományi gyűlést, természetesen nagyobb napdíjjal, vagy legalább négy utazási- és szállásbérrel; az országot fel akarájuk osztani három országra, s hogy paradicsomi életet élhessünk, s egyiknek se legyen mit irigyelnie a másiknak, meg akarják szegényíteni a birtokos osztályt; miért is az egyik indítványozó a fogadókat akarja elvenni, hogy azoknak jövedelméből — a legjobb esetben — majd oláh iskolák alapíttassanak; a másik a képét akarja megváltani, hogy ezentul azon papok is fizetést kapjanak az országától, kik eddig képevel nem bírtak; a harmadik oly közös erkölcstől, melyekből a földesur eddig nem tüszeltetett, mivel nem lakott ott, nem akar részt adni, s így tovább üdvösebbnél üdvösebb indítványokat tesznek; így egyik nemesak a családokat, hanem a curialistákat is fel akarja szabadítani. Pedig a kettő közt lényeges különbség van; mert a curialista az, kinek a földesur tulajdon uraijából szakasztott helyet, vagy ha több curiája volt, azokra curialis házakat épített, vagy a falu végén levő tulajdon földjére épített házat, s ezeket kiadta házbérbe, még pedig pénz helyett többnyire napszámmért. Hogy a curialisták felszabadítását az oláh követek pártolni fogják, igen értem, s természetesen fogom tartani; de hogy a szász követ urak oly nagylelkűek s áldozatra készek legyenek, hogy önérdelkeikről megfeledkezve, egy hoch-hál kimondják a felszabadulást, nagyon is kétem. Igen is nagy áldozatot tennének a szász követek, ha a curialistákat is felszabadítanák; mert, ha a megyékben és székelyföldön felszabadítják azokat, egy a méltányosság, igazság, egyenlőség azt parancsolja, hogy a szász földön is szabaduljanak fel a mezőkön levő majorkok és a városok elővárosaiban lakó haszonbérlok vagyis napszámosok. Mert a városi házbirtokos nem több joggal tulajdonosa azon kertjében levő háznak, melyben több évek óta egy haszonbérlok lakott, ki a haszonbért készpénzzel vagy napszámmal fizette, vagy részben dolgozott, s azzal róta le tartozását, mint azon megyei vagy székelyföldi birtokos, ki lakó telkéből, vagy ha a sors két curiát adott, abból szakított ki egy vagy több curialista-telket; vagy tán a tulajdon földre épített ház kevésbé tulajdona-e, mert a sors öt magyarnak és

még nemesnek is engedte születni, mint a szász uraknak a mezőn épített házaik.

Ha egyiknek, egy a másnak is fel kell szabadulni, mert egyébként a cél vagyis a szándék igen észrevehető lenne. De most ve szem észre, hogy az időjárásról akarván szólni, a politikára tértem át, amiből Isten látja leltem semmi kedvem a politizálásra; s sokkal jobban tenné a tartományi gyűlés is, ha a sok indítvány helyett hamarjában arról gondolkodnék, hogy az Erdélyt fenyegető éhenhalásnak elejét vegye. Igenis nem nagyitom a dolgot, ha azt mondom, hogy sokkal nagyobb inségnek nézünk elébe, mint a múlt évben Magyarországnak nagy része.

A többszöri jégverés és vízáradás pusztításait mellőzve, a bekövetkező nyomor inkább bizonyos mint kétséges; mert szalmás gabonánk oly léhasak, hogy kalangyája egy vétket sem ereszt; a török búza pedig oly bátra van, hogy megérkezéséhez semmi remény; benn az országban pedig fellelt kevés gabona; mert azt többnyire kivitték. Ily körülmények közt kötelessége volna a tartományi gyűlésnek, valamint a nagyobb befolyású honfiaknak is előre gondoskodni, hogy mi módon lehetne valamit tenni, a szinte bizonyosan bekövetkező nyomor enyhítésére; mert ha mi nem segítünk magunkon úgy senki sem segít, még Isten sem!

H. H.

A másik levél következőleg szól ugyanazon tárgyról:

Vécs, aug. 15.

Helyes ok nélkül nem szabad a közönség nyugalmát zavarni. A közlegő veszély jelzése még nem vészharang, nem venni észre a közeledő ellent ügyetlen együgyűség, készületlen bevárni több mint könnyelműség, bűn lenne.

E közlemény indokolásán legyen szabad Erdélynek mostoha anyagi körülményeire hivatkozni.

1817 óta Erdélyben a földnépe nem volt közelebb az éhenhaláshoz, mint lesz 1865-ben, mert

a közel múlt három évig tartott rendkívüli szárazság következtében a Magyarországon előállott inség Erdélynek minden felesleges gabonáját az utolsó szemig felemészítette, elannyira, hogy hazai gabona-raktárakban szinte semmi gabonakészlet sincsen. Ezen állításon igazolja azon szomorú tény, miszerint a mezősegen az aratás és betakarítás a folytonos esőzések miatt két hetet későn ezen idő alatt akármennyi mezei gazda koplalt.

A hosszas esőzés következtében Erdélyben az ideai szalmagabona-termés mind minőség, mind mennyiség tekintetében igen silány.

Jelen évben a török búza megéréséhez alig van már remény, pedig ez igen fontos gabona-nem; mert Erdélyben a népnek csaknem kirekesztőleg a török búza szolgál tápszerűt, főleg az oláhoknak.

Sulyosbítni fogja az élelmi szerek hiányát az általános pénztelenség.

Igen szomorú körülmény, de tény, hogy Erdélyben vasutak hiánya miatt a rögöni segély merő lehetetlenség.

Kötelességemnek ismertem e sorok által az olvasó közönségét, de főként magát a kormányt is a közeledő veszélyre annyiival is inkább figyelmeztetni; mert nálunk egy bekövetkező éhség ideje alatt a rend azonnal fel fog bomlani.

Jelen központosított kormányzás alatt egyes ember kötelességének eleget tett, ha a magas kormányzat a közeledő veszélyt maga idejében jelezte, a szerencsétlenség elhárítása, ha az lehetséges, mindenesetre annak enyhítése a magas kormány teendője lévén.

B. Kemény György.

E két levél, melyek közül egyik a másik kal annyira összhangzik majdnem minden pontjaiban, elég szomorú, s eléggé érthető képet ad a helyzetről, s nekünk nincs mit hozzá tennünk egyebet, mint azt, hogy miután itt egy egész néposztály, s eshetőség a társadalom érdekeit fenyegető veszély előjelei vannak constatalva, perczig se kétkedhetünk azon, hogy a közjóllét és közbiztonság lehető megóvása végett illetékes helyen a szükséges rendszabályok a maga idejében meg fognak tetetni.

És megvalljuk őszintén ezt nem a szebeni

tartományi gyűléstől várjuk, hanem magától a kir. főkörmányszéktől; mert nincs ugyan jogunk feltenni, hogy a tartományi gyűlés körében közönyösen véssék az alsó néposztály és pedig inkább a tart. gyűlési többség nemzetiségéhez tartozó népréteg kétséges sorsa, s hiszszük, hogy megható oratóiok fognak hangzani a római szalában, sőt reméljük, hogy a jól napidíjazott követ és most már szintén diurnamos regalista urak pár ezer forintot maguk is nagylelkűleg aláírának a naponta vont 625 frtból; de nézetünk szerint itt a végrehajtóhatalom gyors intézkedése szükséges, s a kir. főkörmányszék már tavaly a Királyhágóntulról bevándorló inséges testvéreink irányában is emberbaráti készséggel tett gyors és üdvös intézkedéseket, míg a tartományi gyűlésben a részvétnél egyetlen gyöngye szöze se hangzott, nemhogy valami erőlyes itézkedés foganatosítására hatottak volna.

Teljes joggal ismételjük tehát, hogy mi, azaz hogy az inséggel fenyegetett nép keveset várhat a szebeni parlamenttől; többet a kir. főkörmányszéktől, mely emberbaráti érületét már tavaly bebizonyította. H. S.

Kölozsvár, aug. 23.

A „Herm. Ztg.”-nak az ő „kolozsvári” levelezője egy rakás hozzáértő epithetonnal, s mindefféle oldalszúrással tiszteli meg lapunkat legújabbban. Oly szótára van, mely nincs meg könyvtárunkban. E téren tehát legyen az övé a dícsőség, melyet egyébiránt már rég kiérdemelt még marosvásárhelyi levelezéseivel. Am folytassa és bizonyítsa még jobban be, hogy ez ő, csakugyan ő, a kinek „szelleműs” irmodora nem minden lapba való. Czikke végén azt mondja, hogy meg fogja mutatni egy közelebbi számban, mily fenéki rosz politika az, melynek a „K. Közöny” szószólója, már t. i. az, a melyet a magyar közvélemény már négy ízben igazolt. Szegény magyar, miféle emberek leckéztetnek téged! De legyen! Ha komolyan és illedelmesen beszél, félre téve azt a bizonyos dictionariumot, még talán tudomásul vesszszük. Ellenben biztosíthatjuk, hogy ez utolsó szavunk volt. — A szerkesztőség is felszólal, s azon gyanus figyelmeztetést teszi, hogy „vigyázzunk, mert megérhetjük, hogy Maros-szék oláh követet választ.” Hiszen megértettük ez atyai intést magából a hamis táviratozásból. Kár volt további magyaráztatására a tintát vesztegetni. Azzal végzi, hogy mi „magyar scriblerek jól el leszünk ényészve a fejledekénység jól megérdemelt mélységében, midőn majd a félrevezetett magyar nép sirva álland társadalmi, nemzeti és politikai üdvének romjainál, ha ugyan a kormány nem avatkozik be megmentőleg.” Nem tudjuk, ha valaha a magyar nemzet érdekeinek diadalát ünneplve, lesz-e valaki, a ki megemlékezik azon néhány egyénről, a kik a mostani sulyos viszonyok közt a journalistika halálán terén nem kis kockázattal emelik szavukat a jogfolytonosság és törvényesség elve mellett szemben ama középkori elmélettel, melynek szószólói a centralista lapok, s mely szerint a jogok forrásánál a tényeket akarják elfogadtatni. Eféle álmok minket nem nyugtalanítanak, s küzdelmünkhez ösztönt nem az egyéni érdekek köréből merítünk. Am legyünk elefedve, mi a kiket a „H. Ztg.” szerkesztősége „a magyar szent korona bornirt és hochmüthige sarkantus lovagjainak” nevez, a kiktől „visszaundorodik”, mint igen elegánsul kifejezi magát a glacié-kesztyűs szerk. Nem a mi halhatatlanságunkról, hanem a magyar szent korona és nemzet törvényekben, név-

szert pedig a pragmatica sanctioban gyökeres jogai elévülhetlenségéről van szó, a mi iránti meggyőződésünkért senki se nevezhet joggal se „bornirt” se „hochmüthig” embereknek; sőt reméljük, hogy majd — s tán nem sokára — ő Felsége bölcs belátása batárt szabván a mostani sikertelen kísérleteknek, a monarchia és a magyar királyság érdekei a legitimitás terén összhangzásba hozatván, következetes magunktartásának fényes igazolását mi magunk megintnepelhetjük. Ha pedig ez nem úgy lesz, ha a magyar nemzet a birodalom központosítottabb kormányzatának érdekében — a szász universitás példájára — valaha kedvet kapna ösi önállósága, és ösi jogáról lemondani, s a reichsrathban a neki szánt ürespadokat elfoglalni, az bizonyára nem a „Herm. Ztg.” és dolgozóitársainak lesz érdeme. Azon modor, melylyel a „Herm. Ztg.” eleitől fogva kiméltlenül verdeste arezul a magyar közvéleményt, bizonyára csak a kedélyeket ingerelte, de meg nem győzött még senkit közüllünk, haneha arról, hogy ez az a szerencsétlen modor, a mivel legjobban lehet elidegeníteni az embereket azon ügytől, a melynek szoldjában áll a „H. Ztg.” s más lapok is. De nem akarjuk Schmidt H. ur gasztúsát rontani. Ha azt hiszi, hogy ő fog minket majd „kolozsvári” levelezője személyében nyert Sancho Pansája segélyével behajtani ama „bölcsőbb” eszmékörbe, melynek képviselője, ám lássa! Bátran ígérhetjük, hogy diadalmának ünnepe magunk fogjuk egy órában halhatatlannítani. H. S.

A selmeczi Akademiáról.

Igértem volt, hogy azon fiatal barátimnak, kik ezen bányászati- és erdőszeti-akademia hallgatói szándékoznak lenni, tájékozással némi előleges ismertetéssel szolgáljak, s ezt annyiival is inkább és örömezzek teszem, mert magamról tudom, hogy mennyire kíváncsok oly viszonyokat, melyek saját ügyeinkkel összefüggésben vannak, mielőbb, habár kevéssé is, ismerünk. Igértem beváltására szolgáljanak a következő sorok:

Ki az erdősz- vagy bányász-akademia hallgatója kíván lenni, szükséges, hogy oda meletele előtt vagy azután az a igazgatósághoz a felvétel végett folyamodjék, ezen legalább is szeptember utolsó napjáig beadandó folyamodvány mellé kell zárnai egy keresztlevelet, melyből kitűnjék, hogy az illető legalább is 18 éve, a gymn. 8. osztály végzéséről szóló bizonyítványt; ha pedig a folyamodó iskolát már régebben bevégezte volna, ugy szükséges azt is bizonyítványt nyújt kimutatni, hogy a közben eltölt idő alatt hol és mivel foglalkozott; ekképpen felszerelt folyamodvány a következő cím alatt küldendő: „An die Wohlthätliche k. k. Berg- und Forst-Akademie-Direction in Schemnitz.”

Az akad. igazgatóságtól, különös esetekben pedig a pénzügyminisztériumtól, felvett hallgatók vagy rendesek, vagy vendégek; rendeseknek vétetnek fel mindazok, kik érettségi vizsgát tettek, főreáliskolát vagy gymn. 8-dik osztályt végeztek; azok, kik ezek egyikét se mutathatják ki, vendégek lesznek, de tőlük is megkívántatik annyi előkészület, hogy az előadandó tárgyakat megértsek.

Tandíjt sem a rendes hallgatók, sem a vendégek, ha osztrák alattvalók, nem fizetnek, a külföldiek tandíja ellenben 50 pf. A tanfolyam alatt nyerhető állami segélypénzre, ugy a bevégeztet tanulmányok után is államszolgálatra csak rendes hallgatók tarthatnak igényt; ezek aztán a kiszabott tantárgyakból vizsgát is tenni kötelesek, míg a vendégek csak akkor tehetnek vizsgát, ha erre az akad. igazgató-sághoz tett külön folyamodvány útján engedélyt nyernek. Az összes tanfolyam bevégezése után a rendesek absoltoriumot, a vendégek pedig bizonyítványt kapnak; oly vendégek, kik a rendesekre nézve kiszabott minden tantárgyat hallgattak s azokból kellő időben vizsgát is tettek év végével, ha folyamodnak, rendeseknek vétetnek fel, s mint ilyenek később min-

den javadalomban részesülhetnek, a ki rendes hallgató nem kíván lenni, az a tantárgyakat szabad tetszése szerint választhatja. Főszabály mind a rendesek, mind a vendégek névére az eladási órák pontos látogatása, minden tekintetben pedig az év elején felolvasott akad. statútumok megtartása; a ki a szorgalomból másodrendű osztályra kap, vagy valamely tárgyból a vizsgát ismételt tanév után is ez osztályra teszi le, az elbocsátatik; a ki valamely tárgyból vizsga alkalmával másodrendű kap, hat hét múlva ismételt vizsgát tehet, s ha ekkor kijavítja, a tanévet nem szűkség ismételnie, ellenesetben igen; a ki a vizsgát harmadrendű osztályra állította ki, az a tanévet ismétli; betegsége vagy más fontos esetben, ha az illető különben szorgalmas volt, meg van engedve az utólagos vizsgátétel. Az akademiáról elbocsátás rossz magaviselet következtében is megtörténhetik.

Az erdőségi tanfolyam két év, a bányászati négy; a következő tantárgyakkal: erdőségi első év: betűszám, mértan és háromszöglet, mértani rajz, tájlat rajz, természet és általános vegytan, építész, építészeti rajz, általános természetrajz, földmés, talaj és légkör; második tanév: erdőségi és erdőrendezés és kezelés, erdőművelés, tenyésztés és használat, szerves vegytan, erdőségi növénytan, gyakorlati mértan tekintet tel az erdőségi, hivatali szolgálat és szerződések tana, bánya, kohó, erdő fizlett és váltójog. Bányászati első év: betűszám, mér- és háromszöglet, természet és általános vegytan, felső mathesis, általános erdőmű, mértani rajz, gyakorlati mértan és tájlat rajz. Második tanév: vegytan, ásvány, föld- és kövület, általános gépépítész, géprajz és az erőgéptan elemei. Harmadik év: építész, építészeti rajz, gépépítész, kohászat, érzékelés és pénzverés, bányaművelés. Negyedik év: bányaművelés, kohászat, bányagép-építész, az erdőségi vázlat, hivatali szolgálat és szerződések tana, bánya, kohó, erdőfizlet, váltójog és bányajog. Az előadások mind az erdőségi, mind a bányászati német nyelven tartandók, s a vizsgákat is azon kell letenni, tudomás kedvéért nem tartom érdekelenné, ide jui, hogy a közlebről mult vizsgák alkalmával egy magyar fin engedélyt kért, hogy több vizsgái közül egyiket utólagosan october kezdetén tegye le, okul hozván fel kérelmében a német nyelvben való kevés jártasságát, válaszul azt nyerte, hogy jelen alkalommal azért, mert az előadásokat szorgalmasan látogatta, az utólagos vizsgátétel megengedik, de azon ok, hogy a nyelvet nem bírja, tekintetbe nem vétethetik s ilyeszerűek azt addig is minél jobban elsajátítani, mert ez jövőre is soha senkinél semmi tekintetbe nem vétetik.

Külön meghatározott tankönyvek nincsenek, a tanárok magukat rendszeresen saját írtaik után tartják, miért is a hallgatóknak az előadásokról rendes jegyzéket kell vinni; természetesen egyébiránt, hogy az ily jegyzékek mellé a jó segédkönyvek megszerzése kívánatos; különben a számos jeles szakkönyvvel bíró akad. könyvtár, melynek könyvei államköltségen szaporítottak, a hét bizonyos órában az akademiái hallgatók használatára szabadon áll; nem csekély könnyítésül szolgál a természettudományi és műtani jeles gyűjtemények, a botanikus kert és a tanulók a tanárokkal együtt a vidék és közlebről helyekre tett gyakorlati kirándulásai.

A tanév october 1-én kezdődik és július végéig tart, és kezdetén az újonnan felvett hallgatók és a folyamodókra nyert határidő választ elmutatása mellett magukat az illető tanároknál jelentik.

A tíz hónapig tartó tanév alatt takarékosan élve 250 forint ki lehet jönni; nagy szerencse, hogy a fényszerűség semmi helye, minden akad. hallgató, bányász és erdőségi kivétel nélkül az olesó és tartós, s hozzá még csinos állású bányász öltözetet viseli, mely nem kerül 12—15 forintnál többre, lebet egyébiránt mégis számítani a haza és visszaváló utazásra, könyvekre, mulatságokra s más előre nem látható kisebb kiadásokra és esztendősekre, úgy, hogy takarékosan élve is 300—350 fortra csaknem mindeniknek van szűksége; van azonban nem egy szegény fin, ki ott helyben 200 forinttal is kiéri.

A kevésbé tehetségesen, különösen a kamarai hivatalnokok árva, a segélydíjak is segítenek. Egy segélydíj évi 210 forintban megállapítva. A négy. bányászati évre a körülmények szerint van 20—25, a két erdőségi évre 12. Jelen évben a bányászoknál üresedésbe jött 11, az erdősöknél pedig mind a 12. Ezeket, mint fennebb is említett, csak rendes hallgatók nyerhetik, s ezek is csak úgy, ha jól tanulnak, és hiteles szegénységi bizonyítvánnyal bírnak. A segélypénzt azon esetben, ha az illető a vizsgán másodosztályt kap, vagy magát nem az akad. statútumok szerint viseli, rövidebb időre, sőt véglegesen is elvesztheti, míg jó janulás és jó magaviselet mellett, a ki egyszer megnyerte, mind

addig megtartja, míg végez. Azokat, kik segélypénzben részesülnek, az akad. tanács ajánlatára a m. pénzügyministerium nevezi ki.

Az akademiái hallgatók egymás között a csaknem világszerte ismeretes collegialitásban élnek. Összes számuk ez évben 237 volt, kik közül 163 bányász, és 74 erdős.

Ez akademiának történelmét illetőleg röviden még a következőket irhatom ide: a legelső előadások a vegytan és kohászatból Maria Theresia császárnő alatt 1762-ben kezdődtek; 1765-ben egy újabb tanszék állítottatott a mathematica számára; 1770-ben pedig az addig alsóbb rendű tanintézet bányász-akademiává emeltetett, mely időtől kezdve az erdőgazdászati is előadott; később az 1808-dik évben külön erdőségi tanintézet nyitott meg, mely aztán az 1846-dik évben szintén erdőségi akademiává emeltetett.

Az egy igazgatóság alatt levő két akademiánál a tanárok közösen adnak elő; a tanári testület áll az igazgatóból, 6 rendes tanárból, 6 segéd-tanárból és 3 docensből.

Végül, mi a tanítást és tanulást illeti, erre nézve csak annyit írok, hogy mindazon fiatal emberek, kik a fenn közölt gyakorlati tudományokra ömagukban kedvet és tehetőséget éreznek, megkezdett ismereteik tovább folytathatása kedvéért bátran mehetnek az akademiára. . . .

Kálnoki B. A.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Torda, aug. 22.

Ő Felsége születése napján a rom. kath. imaházban, helybeli es. esendőrség, megyei közigazgatási és adóhivatal, ugy odaváló alkerületi törvényszék, valamint városunk hivatala tagjai s más buzgó egyének jelenlétében alkalmi isteni tisztelet buzgó főhásza égrebocsátásával, hosszas életetér könyörögték. Ezt megelőző este tanácsunk által megrendelt világitás díszíté a nagy nap következtét, azok által, kik hon voltak; de mivel mezei munkások többen borodájokban háltak, annál fogva gyér eredményre emelkedhetett a tisztelet előjárói rendelet.

Halális ítélethozatal és végrehajtása történt Tordamegye alkertületi Szind helységében közlebről. Ott egy gazda udvarán egy emesertés és egy nőstény kutya egyszerre fajzottak, a fajok szaporító anyukát cserésen megszopták; miért panasz emelkedett helyt lakó illető szolgabíró előtt. Ez a büntényt rögtön ellátta, ítéletét végre is hajtatta. Golyó s löpő által kellett szegény védtelen párának, ez alkotmányos, mivel XIX. században elvéreznük! E halális ítélet és végrehajtásról szóló okmány jelenleg az illető megyei előjáróságnál van.

Publ Ignác, ki minden jó előmozdítására, mely nemzetünk becsületére, előmenetelére válik, kész; elválta helybeli dalárda és zene-egylet elnökségét, mely két testület több rendbeli fáradozásairól háláját, ősi szokás szerint névpapján dalban és zenében áradoztatta köszöntő érzenekkel. Természetes egy sem Pagauini, Donizetti, Metzfessel, Reményi, Benza, Fűredi stb. zenész és dalmok, mindazonáltal polgároktól és azok fiaitól elég és sok; annyival inkább, ha elgondoljuk, hogy ily alkalmalmi tisztelkedés tiszta szív érzésén alapul, s tiszta szívből a mezei virág bokréta koszoru is kedves emlék, egy tombora bangja is töditi.

Tegnap egy nő, M. S. nevű temettek, ki gyufa végéni villany anyaggal magát megmérgezte. Méreg bevétele után 7 napig élt. E merényletre — férje hon nem létében vitte az — mint elbeszélte, hogy egy más nővel kihágási pere volt illető városi bíró előtt, és bár becsületében ellenfele alacsonyította, szeszertga, de tanu nem vétettek fel ítélethozásra, ezért kiűrt, hevében a bíró szemébe vádolta e szavakkal, mint férje mondotta: a kerék meg van kenve ellenfelétől s ő azért nem nyer. E szavakért 4 havi börtönt ígért neki bírája, és ő szegységtében vetette magát öngyilkosságra. Az alsó bírói eljárással ha nem volt megelégedve, fensőbb bíró parancsa folytán igazságot szorgálatot volna, s ugy három nevelélen gyermeke nem marad árva, férje özvegyen.

Mai nap rendes órájában kezdődött és bezárt 5-dik országgyűlési követválasztás eredménye szerint Tisza László kapott 122, ügyvéd Szabó Lajos 2, Érsek Elek 1, Nagy Elek 1 szavazatot.

r. l.

Gyula-Fehérvár,

Az itteni iparos „mesterlegény-egylet” júli. hó 3-án alakulásának első évfordulátát két eseménynyel kívánta emlékesíteni: először az egylet tagjai jólelkű szent buzgalmatól ösztönözve templomi áhitatossággal által hálájukat nyilvánították a mindenség örök Atyjának, hogy büles gondviselése folytán támasztott egyéneket, kik e vidék iparos osztályának ügye iránt lelkeslve törvényszerű

testület létesítése által a mesterlegények figyelmét és törekvését egy cél körül összpontosították. Másodsor: keblük művészet iránti hajlandóságának s fogékonyságának jelet adandó, más részről pedig Fehérvár érdeklődő közönségének is némi élvezetet nyújtandó egy műkedvelői előadásra határozták magukat s e betárazatukat érvényesítették is.

E két szempont kellő fényben tükrözi viszsza azon nemes irányt, melyet az egylet tagjai s annak ügyvezetői maguk elé tűztek. Vallásosság és műkedvelés oly két fényoldala a léleknek, oly szűkséges kelléke az embernek, mely nélkül a szív jóindulatai elfásulnak, vagy kellő tápszerűköt megfosztalván, az anyagság prózái állapotába, de még ennél is alább, az érzéki tompaság és erkölcsatlenség állapotába süllyednek le; vallásosság és műkedvelés oly két palladium, mely az ember erkölcsi és társadalmi élete felett őrködik, amaz a lélek szent érzeit Istenhez emeli s megmenti az isteni képmás és hasonlatosságnak eredetiségét, emez pedig őrzi a nyelvet s fölébresztli a nemzetiségi érzést, mely nélkül az ember nemzete iránti kötelemnek ritkán tehet eleget. Annál nagyobb becsületre válik azért az iparos legényeknek, hogy ők ily szellemben haladnak; annál nagyobb dicséretre az ügyvivőségnek, hogy az iparosok ezen egyletét ily szellemben vezeti. Szóljunk valamit a műkedvelői előadásról.

„Polgáregény” című darabot adtak. E darab az iparúzó életéből levén merítve, szép vonásokban állítja elénkbe azon álláspontot, melyet az iparos osztály a többi néprétegek közt elfoglal. Különösen pedig három tanúságot merit innen a néző: a) az iparos egyleteknek hasznát mind erkölcsi, mind anyagi szempontból; b) a szorgalom és erény jutalmát s a könynyelmű élet és bűn büntetését; c) a valódi barátság alapját, indokait és állandóságát. E három pont körül forog az egész előadás menete, és pedig akkor választékosággal, hogy a néző figyelmének felcsigázása mellett a szívben is kellő utónyomok maradnak. Vegyük csak a c) pontot. Szépen van itt feltüntetve az igazi barátság nemes és állandó, az afféle naplopó, utczakoptató s másokat lenéző arslányi urfiaskák barátságának nemtelen és ingatag alapja. A nemes barátok szorgalmuk által felemelkednek, de a szerencse karjai közt sem feledkeznek meg egymásról; a legényegyletben eltanult jó elvek szerint élnek, egymáshoz hűvek maradnak, s a szerencsétlenség napjaiban filléreiket saját megszorításukkal is társuk fölszédzésére szentelve tetleg mutatják meg, hogy nem szívók hazug érzelmeit burkolták a barátság köpenyébe. Ellenkező történik a fellengző uracsokkal. Ők méltóságukon alulnak tartják a legényegylet tagjaivá iktatni, a helyett gunyt tűznek belőle, szabadelyt galantsággal dicsekednek, semmit vető világiták, kicsapongók, egymást a szerencsétlenségben nem ismerik, koldusbotra jutnak, a fényszerű cifra kintésről ron gyos ruhadarabok váltják fel s szerencsésüknek tartják, ha éhségük kinjait az általok előbb megvetett szerény barátok adományával enyhitetik. Így jutalmazatik az igazi erény, míg a könnyelműség és büszkeség érzékenyen büntetetik. S mindez oly élénken vonul át a néző lelke előtt, hogy maga is az erény követségére s a bűn gyűlöletére buzdul.

Az előadás közben tartott szónoklatok és ének sikerülteknek mondhatók; de sokkal sikerültebb a színi előadás befejező utolsó jelenet. Egy temető volt ez, hol egy sok évi távollét után hazajárva visszatérő mesterlegény azon szülőinek, kiket viszont látni remélt, hideg sírja felett keserű fájdalommal zokog s az elhagyott árva sorsa iránt részvétre hívja fel az érző kebelt. S itt vége az előadásnak, és éppen jókor, mert ha valaha, itt teljesült ama közmondás: végén csattan az ostor; az utolsó jelenet fűtette az egészre a koronát, s mély benyomást eszközölt a szívben.

Ügyesen játszik Philippi, Bodó, Apolczán és mások többen, mint például Petyi urfi. Philippiről különösen megjegyezzük, hogy ő szép kültői tehetség mellett a színelőadásra nézve is nagy természetességgel bír, s a komikai és dramaturgiai darabokat oly érzéssel játssza, hogy a színészest eme szakmában még nevezetes egyénné is válhatnék.

A publicum nagy volt, mi öröndetes esemény a legényegylet iránti figyelemmel illetőleg. Tisztelettel kell itt kiemelni tks Váradi Károly főbíró urat s a helybeli oltár egylet ügyvezetésében is kitűnő buzgalmat tanúsító urit nejt, kik nemcsak maguk személyében léptek s lépnek pártolólág fel, ily és ehez hasonló vállalatok mellett, hanem megnyerő szíveségük által csatlakozásra bírnak még több oly urhölgyet is, mint milyenek velük együtt ez alkalommal is megjelentek.

Végre álljon itt holmi az egylet anyagi állapotjáról.

Az egyletnek elnöki előterjesztés szerint a

lefolyt évben volt 70 tagja, ebből 30 máshova menvén, jelenleg van 40.

Bevétel volt összesen 180 frt és 13 kr o. ért. Kiadás 306 frt 50 kr. Miből látni lehet, hogy a kiadás összege sokkal felülmúlja a bevétel összegét, s hogy az egylet többe adhatott ki mint mennyit bevett, a szt. Kolozsy Antal egyleti elnök urnak köszönhető, ki a 126 frt 37 kr deficitet a visszatérítés minden igénye nélkül sajátjából fizette ki, mely áldozat míg neki dicséretre válik, addig az egylet pártfogói is tájékozhatja eddigi magatartásuk és álláspontjuk módosítása tekintetében.

Az egylet pártfogói és jötevői a következők: Fővédnök és jötevő egyházi részről főt. Haynald Lajos püspök ur ő excellentiája, polgári részről pedig tks. Váradi Károly főbíró ur.

Jötevők: ngs Ráduly János prépost, Andrási István, Hubacek Ádám, Reinisch Lajos, Lónhart Ferencz, Ferenczi József és Barts Ferencz kanonok urak; nt. Veszély Károly és Gábor János urak; tks Hegyesi József, Szentmiklósi Jenő, Domzsa Péter, Lében Pál tanár urak; tks Fogarasi Antal káptalani teljhatalmú biztos, Kovács Elek város kapitánya, Balogh Károly tanácsos, Szoboszlai György birtokos, Gál József tanácsos, Apolczán Miklós, Dergán József, Klemens József, Mihelysi Zsigmond, Rusz János stb. urak, kiknek elnök ur az egylet nevében köszönetet mond az eddigi pártfogásért, s azt a jövőre is tisztelettel kikéri. — — — i.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Korunk” elmélkedései ellen irt több cikket kaptunk. Pár napi türelmet kértünk, míg sorsuk felett látnánk. Ugy hiszszük eddigi passiv magunktartása mind a személyek, mind az ügy érdekének szempontjából teljesen igazoltnak tekinthető. Eddig nem látnak semmi szükségét annak, hogy a „Korunk”-ban támadott, saját szerző felfogásból eredet eszmécsere folytatásának tervére tegyük lapunkat. Reméltük: az egész lefolyt magában a „Korunk”-ban. De úgy látszik még csak most kezdődnek a „variatio”, a mit meglehet nem fogunk többé közömbösen vehetni. Különösen bocsnátot kell kérnünk Tóth L. urtól, hogy két rendbeli nyilatkozatát meg mind nem bocsátottuk szárnyaira, mire nézve magánlevél útján is igazolni magunkat nem mulasztandjuk el.

Több oldalról vesszük azt a lehangelő tudósítást, hogy leartott gabonánkban is majd mindezt nagy kárt okozott a közlebről napokban omlott sok eső, áztatván a kékvet, s erjedésnek és czikázásnak indítván a gabona szemeket. A különben bő szénatermésben se sok köszönet; nagyon kevés része az, melyet jól be lehetett takarítani. Bortermésünkre mind a minőség, mind a mennyiség nézve kedvezőtlen kilátásaink vannak. Gyümölcs-tenyésztőink se számíthatnak kedvező eredményre. Szóval minden oldalról jövő nézetek egyesülnek azon pontban, hogy ez év a mezei gazdaságra nézve határozottan kedvezőtlen, s csak rossz oldalról lehet emlékeztetés. Egyébiránt pár nap óta időjárásunk kedvezőbb fordulatot vett, de ha állandóságára számíthatnánk is, e kedvezőbb fordulat alkalmán később jön, hogysem arra számíthatnánk, hogy a természet csapásait kipótoltatja.

Illyefalváról aug. 15-dikéről írják nekünk: Négy nap óta ismét szakadatlanul esik az eső. Az Olt ismét elborítja réteinket, töröküzatarmestink majd semmi sem lesz, a kaszálók eliszapolva; ösvéztelünk egy része kalangyába, a más része a sok eső által lenyomva rothad. A sok eső és vízár az ugarzántást is összenyomta, elsilányította, s a gabonának még sincs ára, mert nincs pénz, innen csak kimerítik az adó és más eszközök által, de be nem jöi semmi uton. A búzának köbbe (4 kis véka) 4 frt 40 kr, 4 frt, rozs 2 frt 40 kr, töröküzta 3 frt, 3 20 kr o. ért. Követül folyó hó 10-dikén a legszorgosabb mezei munka idején Kilyéni Székely Gergely választott meg. A levelet magát jövő számunk hozza.

— Említve volt, hogy több erdélyi földbirtokos az „erdélyi” vasutnál a földmunkálatok elvállalására ajánlkozott s a kereskedelmi ministerium e vasut-építés vezetését megbízta ez ajánlkozás tekintetbe vételére. A tárgyalás ez építési vezetésre s az illető ajánlkozók, illetőleg ezeknek képviselői között, mint tudósítanak, már megtörtént. Az ajánlkozók föltételei nem fogadtattak el s a „P.H.” úgy hallja, más vállalkozókkal köttetett szerződés.

— A horvát országgyűlést, mint az aradi német újságnak Bécsből írják, jövő tavaszig nem hívják össze. A horvát korlátnak előbb akarná ugyan, de nem minden az ő kívánsága szerint történik.

— Masirevics Sámuel volt temesvári püspöknek s a karlovczi érsekség administrá-

torának karloveczi érsekké s metropolitává történő megválasztását ő Felsége — mint a hivatalos bécsi újság jelenti — f. hó 13-án megerősíteni s öt a patriarchai méltósággal felruházni legkegy. méltóztatott.

Karloveczről sürgőzzük, hogy ott e hó 17-én hirdették ki ő Felsége fentebbi határozatát, azon másik határozatával együtt, mely a választó-congressus képviselőinek megbízatását az érkező congressusra is kiterjeszti, és megengedi, hogy a tárgyalási javaslatoknak a zsinattal közlésére ideiglen bizottság választassék. Kusevics főispán felkéri a biztost, juttassa ő Felsége tudomására a szerb nemzet köszönetét s törhetlen hűsége biztositását. A megerősített metropolita beigtatása 18-kán volt végbemendőd.

A szerb congressus, mint a „Pol. Corr.“ hítelese helyről értesül, nov. vagy dec. haváig elnapoltatik. A mostani választások akkorra is érvényesek maradnak. A püspöki székeket a congressus új összetételéig nem töltik be, kivéve a pákrácit, melyre Grues püspök van kiszemelve.

A reichsrath october végén vagy november elején fog összehívni újabb biztos hírek szerint.

Külföldi gabnavásárlók Pestre érkezése. Mint a „Hon“ hallja, Nürnberg, Baden- és Schweiból négy vagy öt gazdag gabna-kereskedő érkezett Pestre; több száz ezer mérő gabna bevásárlása végett. Ezen újság, azt hisszük, érdekelni fogja gazdáinkat.

Liszt Ferencz hazánkba jul. 30-án a pápa ő szentsége különös kíváncsára néhány darabot játszott a zongorán C. Gondolofban. A hangszer a nagy trónteremben volt felállítva s a híres zongorahős jeles játéka által a pápa, valamint a többi jelen voltak osztatlan csodálatát s tetszését nyerte meg.

Művészeti pártolás Bécsben. A „Bot-schafter“ írja, hogy az ideai akademiák műtárlából az udvar, a művészettársulat és a régi műgyeget részéről 19,000 forint értékben megvett képeken kívül a tulajdonképeni közönség, tehát a nemesség, pénzaristocraia és polgárság egyetlenegy képet sem vett. „Mit udán — mond az ideztől lap — az akademiák tárlat egyáltalában nem olyan volt, hogy e közönyt igazolhatná, ez esemény sajátságos fényt vet a bécsiek műtárlására.“

Megtagadott engedélyek. A helytartóságtól leérkezett válasz ért-síti a pestvárosi hatóságot, hogy a lelezéből alapítására nem adathatik engedély azon okból, mivel az illető bizottság nem képes jótállani a megkívántató pénzalap előteremtéséről. — A pesti titkolt-egylet szervezése iránti kérvényre szintén elutasító válasz érkezett le.

Koszorus regényírók báró Jósika Miklós, mint igen megbízható forrásból tudja a „Hon“, Drezdában, hova nem régiben Brüssellből átköltözött, fiatal erővel és buzgalommal el járulati munkásságának. Ismét nagyobb terjedelmű regényen dolgozik.

Chinában a zsidók minden polgári jogot és szabadságot éppen oly mértékben bírnak, mint a benszültöttek. Saját templomaik vannak és tökéletes szabad vallásgyakorlatot élveznek.

Uj, sakk-féle játékok eszelt ki egy hazánkba, Lénecy István. Neve „Vadászjáték“ s a kitaláló szabadságot is szerzett magának reá. Könyvet is írt e játékról, mely a sakkal akar versenyezni, s mint az előző mondja, hivatal van a gondolkodást élesíteni és a szellemet földériteríteni. A vadászjáték egy deszkán történik, melyen 45 fekete és 32 fehér kocka van. Kettő játszák 15—15 figurával: van 2 vaddisznó, 2 őz, 2 kacsa, 4 nyúl, s mint mellékfigurák 1 orv-vadász, 2 vadász, 2 kutya. A vaddisznó a legfőbb figura, s körülbelül oly jelentőségű, mint a sakkban a vezér. A ki a 10 fő figurát legelőbb elveszti, az a vesztes. (M. O.)

Régecse elég furcsán a villám-tűt embert azonnal nyakig a földre ásták, azonban, hogy ennél hasznosabb dolgot lehet vele tenni, azt az újabbkori tapasztalás bebizonyította. Egyébként is minden ilyen eszméletlenség vagy tetszhalotti állapotban minél gyorsabban éri a segély a szerencsétlen, annál többször van sikere, azért míg ásó-kapárt, sok esetben jó messzire kellene szaladni, addig egy korsó hideg viznek sokkal több eredménye lesz, a melylyel az ájultat feloldosni kell, és pedig erős locsolással arcába, feléve, hogy a szerencsétlen kinn a szabadban van, másként mindenesetre az első dolog lenne azonnal levegőre vinni. A hideg víz locsolás mellett a fejre hideg vizet önteni is kell, ha lehet magasról, aztán erős szagú vagy prüsszögő szerekkel kell az orra alá tartani, torkát csiklandozni, testét dörzsölni, halántékát, arcát és nyakát pálinkával dörzsölni, míg csak föl nem éled, vagy hogy a bosszu fáradozás közben a test kiből. Melegíteni az ilyen tetszhalott szintén nem jó. Így írja az „Egészségi Tanácsadó.“

Nyílt számadás.

Augustus 20-án a redoute-teremben tartott jótékony célú hangverseny összes jövedelme 182 frt 10 kr; ebből a költségeket 49 frt és 40 krt levonva, tiszta jövedelem marad 132 frt és 70 kr, mely összeget a városi hatóságnak a mai napon átadtunk, felét a helybeli árvízkiroslutak javára, felét a sétatér alapjárá szánván. *)

Kolozsvárt, aug. 22. 1864.

Gut János, ellenőr.

A rendezők.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A „Morning Post“ az augusztus 15-diki, Napoleon-ünnepek alkalmából indulva ki, üdvözlő a francia népet a császár iránti őszhangzó érzelmeiről. Hozzá teszi a lap, hogy Nagybritannia óhajja a szövetséget Franciaországgal, s hogy csak egyedül a császár befolyása képes az Európát fenyegető bonyodalmakat elhárítani. — A „Vaterland“ ez üdvözlőt „megrendelt üdvözlőt“ nek czimezi.

Franciaország. Mint a „Moniteur“ jelenti, cs. rendelettel fogva Baroche igazságügy-minister vendéi át Fould pénzügy-minister távolléte alatt ennek tárcáját, valamint Behie földmívelési- s kereskedelmi minister vendéi ideiglenesen a cultus-ministeriumot Duruy távolléte alatt. Ezt a különbözőállás minister-változások jelének tekintik.

A rendsbüri esemény s erre vonatkozólag a francia kormány állítólagos jegyzéke még mind foglalkoztatja a francia és német lapokat.

A „Pays“ alaplatannak nyilvánítja azon közlést, mintha a francia kormány külföldön lévő diplomatái ügyükhöz oly körlevél intézett volna, melyben Poroszországnak rendsbüri fellépését szigorúan kárhozná. „Mivel“ — ugymond — „a cs. kormány nem hívé, hogy Franciaország becsülete s érdeke a dán-német viszállyalban tevékeny részvétet megkíváná, semmi ok sines arra, hogy a francia kabinet most diplomai működés által gyakoroljon hatást. Franciaország az első alkudozásokat nem kezdeményezé, s azokért nem felelős. Ezentúl is csupán azon események szemlélésére akar szorítkozni, melyek a bécsi béke-előzetek aláírása következtében fognának történni.“

A „Frankf. Jour.“ párisi tudósításai szerint pedig a francia kormány a rendsbüri esemény után, a berlini francia követtség azon kérdésére: tegyen, ne tegyen-e hivatalos nyilatkozatot ezen ügyben? azt adta utasítást, hogy hivatalosan semmi esetre se nyilatkozzék, mivel ez egészen belügy; beszéd közben azonban bizalmasan kijelentheti a követ, hogy a rendsbüri esemény igen kelemetlen benyomást tett a francia kormányra, minthogy ez által Schleswig-Holstein azon reménye, hogy souverain állam leendő, beláthatlan távolba tolatik; a francia kormány igen sajnálná, ha ezen ügy, mely mint egészen német belügy, békés uton és igen hamar megoldathatnék, a hosszadalmaszkodás és más szándékosan előidézett mellék események által, nem zavarja a közügy avatattik fel s ez által oly európai bonyodalomra adhat okot, melyben Franciaország is, akaratja ellenére, kénytelen lenne kilepni semlegességéből.

Olaszország. Rómából folyó hó 13-ról Marsellebe érkezett tudósítások szerint, a francia s austriai követek II. Ferencz királlyal hosszas értekezletet tartottak. Bach báró Castel Gondolofban a pápa által bícsu audientian fogadtatott. Az „Opinione“ szerint azon hír szárnyal, hogy a megszálló-hadtest legközelebb kevesbétetni fog.

Nápolyból f. hó 13-ról kelt tudósítások szerint, II. Ferencz rövid időn elhagyandja Olaszországot.

Németország. Csaknem általános szélcsend uralkodik a politikában. Újabb jelentéke kérdés nem merült fel közelebről; a régiebbek teljes megoldására nézve a halogatás egyfelől, ugy látszik, azért történt, hogy a koppenhágai kormányának ideje legyen szilárd állást foglalni a békealkudozásokra nézve, meggyőzővén a különböző pártokat a kikerülhetlen lemondások szükségességéről; másfelől mert várták Bécsben a porosz király s első ministere megérkezését, hol ugy hiszik, az elbai hercegek sorsa is véglegesen el fog határozatni.

A várva várt magas vendég, I. Vilmos, porosz király ő flege aug. 20-kán este 6 1/4 órakor Schönbrunnba megérkezett. Az elfogadást nagyszerűnek írják.

A „Württembergischer Staatsan.“ egy felhívatalos cikkben a német nagyhatalmak védelmére kelt, melyeknek szándékai — szerinte — félremagyaráztatnak. A két német nagyhatalmasság végezléit — ugymond — még most sem lehet ugyan világosan belátni, s még mindig azon vád emeltetik, miszerint

*) A „Korunk“ t. szerkesztősége kéri, hogy a számadás átvételére, Rendezők.

azok inkább particularistikus, mint nemzeti célt tartottak szem előtt, s miszerint csupán azért kezdék meg a Dánia elleni háborút, hogy ezáltal meggátolják a Dánia ellen, a szövetségi alkotmány formái közt létesítendő általános német működést. E tekintetben el feleldek számításba venni azon európai helyzetet, mely alatt a háboru megkezdett, s egészen szem elől tévesztik, hogy minő veszélyes dolog lett volna Németországra nézve, szabad csapatok által győzni le egy oly ellenséget, melyet csupán gyakorolt s tapasztalt csapatok által lehetett legyőzni. Ha ezen két körülmény jobban megfontoltatnék, csakhamar jobb hangulat fogna beállni, a Poroszország s Austria által nyert eredményekre vonatkozólag. Ekkor a német politika annak megtartására irányozná főttörékését, a mi már kivívott. E lap szerint ez nem lenne nehéz, ha bizonyos oldalról nem tápláltatnék a nagyhatalmi politika végezléi iránt aggodalom. Ha ez nem történnék, a dolgok csakhamar ugy tekintetnének, a mint valósággal léteznék, nem pedig ugy, a mint azok párt-szellem által tűntetnek fel.

Ellenkezőleg azon reményekkel, melyeket Dániában a jövőd restauratio iránt még mindig táplálnak, hogy hogy Keresztély király is erősen meg lenne győződve arról, miszerint a hercegeknek a londoni szerződés értelmében előbb-több Dánia részére ismét vissza kell esniük — kérdi a „Kreuztg.“: „Visszakapja-e előbb-több Otto király is egy más szerződés értelmében Görögországot? — Nem volt-e Görögország a királynak sokkal ünnepesebben garantirozva mint a német hercegek Keresztély királynak? — Vagy mily joga volt György glücksburgi hercegnek a hellenek trónjára? — És a düppeli s alseni napok hozták-e meg talán az élő Isten választ Keresztély király politikájára Athenben? Anglia tanácsára s hatalmára támaszkodva a roz tettel Görögországban — Anglia tanácsától s hatalmától elhagyatva ezután otthon?“

Dánia. A béke tárgyalási utasításokra nézve arról tudósítják Koppenhágából a „Gen. Corr.“, hogy azok a megváltás minden stadium már kereszttől mentek, s hogy a király rendíthetetlen magatartása s a kabinet erőly következtében eredeti fogalmazásuk változatlanul megmaradt. Gondosan kerülve van minden, mi a dán békealkudozásra megbizottak feladatát nehezíté vagy éppen lehetlenné tenné. Ez eredmény tudósít szerint, főleg annak tulajdonítható, hogy a néppárt mind a Staatsrathban mint a dán országgyűlésben a ministerialis párt mellé állott.

Orla-Lehmann interpellatioja alkalmából a volksthingben igen heves vita folyt. Lehmann keményen kikelt a ministerium s a reactionarius párt ellen. Bluhme azt válaszolá, mitép magától értet, hogy a jelen birodalmi tanács alkotmányos hatalma megszűnend; ő azonban még most nem nyilatkozhatik az iránt, hogy mi fog annak helyébe lépni. — Plough a scandinav uniót védelmezé. Dániára vonatkozólag a francia lapok tudni akarják, hogy a Bécsben kötött békeelőzetekben egy titkos cikk van, mely szerint a német nagyhatalmak kötelezik magukat arra, hogy esetleg védelmezni fogják Keresztély királyt a scandinav törökevek ellen. Ily cikket, mint ismét mások mondják, nem létezik, de igen egy másik, melyben különösen Poroszország azon kötelezettséget vállalja magára, hogy a dán királynak erős segédkezet nyújtand a békétést gátló minden mozgalom elhárítására. Austria, mint a „D. A. Z.“ mondja, semmi tekintetben nem kötelezte le magát.

Koppenhágában e közben azon meggyőződés uralkodik, hogy a békeelőzetek, melyek aug. 2-án Bécsben kötettek, nem fognak békére vezetni. Nem hiszik ugyan, hogy a háboru ismét ki fog törni, csak azt érzik, hogy Schleswignek elszakítása Dániától, ennek balálos itélete lesz, és még mindig remélik, hogy a vén Európa, ha arra fog kerülni a dolog, hogy rátegye peccsétjét az ítéltre, beleszóland a dologba. Legtöbbször várnak e tekintetben Franciaországtól. Angliától tulajdonképen soha sem remélték semmit, Oroszországban pedig nem bíztak. A nép felsőbb osztályai okoskodás utján odajutottak, hová a népet az érzés és ösztön vezette. Véleményök az, hogy a szent szövetség helyreállt, és így Dániának végsorsát a várt óriási harez kimenetele fogja eldönteni; míg mások a mostani kormánytól azt remélik, hogy a vég nem lesz hasonló a kezdethez, hanem hogy Bluhme-nak sikerülni fog Dánia részére előnyöket eszközölni ki.

Koppenhága, aug. 19. Oszár, svéd főherceg és neje tegnap ideérkeztek.

Szerbia. A szkupstina magatartásáról — mint a „Hon“-nak Belgrádból f. hó 11-ről írják — mindenütt a leggyorsabb előkészületek tetetnek. Augustus 4-én jelent meg a fejedelem ukáza (rescriptuma), a melylyel a szkupstina megtartása rendeltetik, s annak összehívására a belügy-ministernek kötelességévé tétetik, egyszerűen körlevél adva ki, a melyben a politikai hatóságokat utalja, mily mó-

don működjenek a közelebbi követválasztások alkalmával. Az utasításban a minister a szkupstínáról szóló törvény egyes határozmányait magyarázza a politikai hatóságoknak. A rendőri hatóságoknak kötelességüké teszi felügyelni a béke fenntartására, hogy a választókat senki semmivel ne háborgassa működésükben a választás tartama alatt. A követek választásának alapja a legdemokratikusabb. A törvény szava szerint: (A szkupstínáról szóló törvény 18. §.) Minden szerb polgár, ki teljes kora (21 éves) és az országnak valami adót fizet, választási joggal bír. Nem bírnak e joggal (a törv. 19. §. szerint) 1. rendes katonák; 2. a kik nem bírnak vagyonuk önkezelési jogával; 3. a kik elítéltek közönséges büntet miatt; 4. a kikről hebizonyított, hogy ajándékkal s erőszakkal akarták megválasztásukat kieszközölni; 5. a kik mint közönséges szolgák mások szolgálatában állnak, mint az inasok, háziszolgák, mesterlegények, vagy a kiknek nincsen rendes életmódjuk, melynek a betyárok; a napzsámosok ide nem tartoznak, mert ezek választási joggal bírnak; 6. a kik bűnvádi kereset alatt állnak; 7. a kik esdől alatt vannak. A ki választ, meg is választható; kivéve a hivatalnokokat, a kik meg nem választathatók, s azokat, kik 20-dik életüket még be nem töltötték. A választási mód kétféle: közvetlen s közvetett. A főváros és a kerületi városok közvetlenül választanak; a faluk népe közvetett módon választ. Minden falu ugyanis a népesség száma szerint választja megbízottjait, a legkisebb falu is legalább két megbízottat. Ezen megbízottak összejönnek a járás egyik falujába s itten az illető falubírája elnökölte alatt a járás népességének száma szerint választanak követeket, ugy, hogy minden járás legalább is egy követet küldj; de vannak, a melyek németet is küldenek. Egyremásra minden 10,000 lélekre egy követ esik, mert összesen 115 követ leendő a szkupstinán; s Szerbia összes népessége jelenleg meghaladja az 1,100,000-et. A követek választása már meg is kezdetett egyes városokban, s holnap itten is lesz követ-választás.

Minő tárgyakkal fog a szkupstina foglalatokodni, még nem tudatik; de tán egyéb törvényhozói teendők közt nem álland az utolsó helyen a községek rendezése. A teendőket alkalmasint kijelölendi a herceg megnyitó beszédében. E beszédre mindenki kíváncsi. A herceg eddigi nyilvános felszólalásai reményt nyújtanak az iránt, hogy e beszédben találólag lesz esetenve Szerbia jelen állapota, s ez lesz a legtanulságosabb.

Oroszország. A „Nap“, moszkvai politikai lap szerint, mely nagy szünetiséggel szokta néha a fátyolt felebbenteni Oroszország politikai törekvéseiről, „a Kaukázus elcsével az ottomán birodalom utolsó védőfalá omlott le. Törökország sorsa nem a Dunán, nem Bolgárországban, nem a Balkánon tul, sőt nem is Stambul falai közt fog eldöntetni; mert ott a szultán mindig találna szövetségeket, kik legnagyobb készséggel sietnének védelmére. Hanem ott a Fekete-tenger keleti partjain, Örményország fensíkjaiban, melyek a tengeri közlekedéstől nagy távolságra fekszenek, hol senkitől sem kell félnünk, hova járható utak nem léteben az angol és francia hadseregek nem juthatnak el, s hol a persas szövetsége kizárólag a miénk: ott, Karsz, Hászsan-Kál és Trapezunt között, roppant tér nyílik elmunkálatainknak. Míg az oláhok, szlávok s görögök Európában asandják alá a török birodalmat, mi ázsiai oldaláról fogjuk megtámadni, s a keleti kérdést a török foglaltság előtt létezett négy állam, t. i. Havasalföld, Szerb, Bolgár és Görögország önkényes fölkelése fogja végleg megoldani. A mi fegyverünk hatalma majd megteszi a többi. A Kaukázus meghódolása nekünk igen jeles stratégiai állást adott, sokkal fontosabbat a feketetengeri hajózásnál, a sebastopoli hajórajnál, a Dunna bírásnál és a Balkán-szorosok szabad átjárhatóságánál. Oroszországnak egész figyelmét Karsz, Batum és Trapezunt felé kell irányozni.“ — Ki ne ismerne rá, mond a „P. N.“ e messzeható kilátásokban a Péter czár által kijelölt irányvonaly?

Törökország. Konstantinápolyi tudósítások szerint az angol s az amerikai követek által emelt reclamatiók következtében, a török kormány megengedé a vallási vitaközlési munkák s a protestáns könyvek közzétételének folytatását; csakhogy azok a „Korán“ ellen semmi sértést ne foglaljanak magokban. Továbbá az áttért török főnökök Karputh-ba helybeztetnek. A szultán különböző erődítéseket tétet: tüztelepeket állított föl a tengerszorosok oltalmára s erődítmény Görögország s Montenegró határán.

Görögország. A jóniai szigetek képviselői megérkeztek Athenébe, hol azokat mentők gyánant várták. Aug. 2-kán foglalták el helyeiket a nemzeti gyűlésben, s legkittőbb tagjaik egyike, Valority beszédében kijelenti, hogy a jóniai követek a rend, tör-

vénység s király védelmére jöttek, hogy ők egy oly írott nyilatkozatot tettek le, mely által minden kormány-hivatal visszautasítására kötelezik magukat. Készen állnak nyilatkozni a 3 védhatalmasságnak, a nekik adott segélyért. Kinyilatkoztatják továbbá, hogy ők nem viseltetnek több ellenséges indulattal az angolok irányában; azonban egész rokonszenvek ama nemeslelkű nagyhatalmasság számára van fűntartva, mely nem fizettette meg magát rokonszenveért. E beszéd nagy tetszéssel fogadtatott.

Spanyolország. A spanyolországi északi vasút f. hó 15-én Sz. Sebastiánban valóságos ünnepélyvel megnyitották. A spanyol király is jelen volt. A vallásos szertartás, a gépek felszentelése s a királyhoz intézett szónoklat után fényes lakoma zárta be az ünnepélyt.

Madridi tudósítások szerint a „Libertad”

s „Iberia” című lapok szerkesztői lázító cikkek miatt hadi törvényszék elé állították. Egy a hadügyminiszeriumnál tartott konferencián következében Oviedo városa határozott, f. hó 14-től kezdve, Prim tábornok lakóhelyét. Többen barátjai közül távol fekvő városokba utasítottak vagy a kanariai szigetekre. Azt hiszik, hogy ez intézkedések a savoyai ezredbeli lázadás következtében történtek.

Ujabb. Flensburg, aug. 21. A tett intézkedések szerint Frigyes Károly porosz hg. jövő pénteken 25,000 főnyi Schleswigből visszatérő csapatok élén, Berlinbe fog bevonulni.

Páris, aug. 20. Czartoryski hercegnő, Krisztina spanyol királynő leánya meghalt. A versaillesi ünnepély mindazáltal végbe ment. A spanyol király holnap este innen elutazik.

Bukarest, aug. 20. Fejedelmi rendelet által Falorianus Butsko tanárok elmozdítottak, mivel azok a községi választásoknál a kormányjelöltek ellen szavaztak, s azok választása ellen dolgoztak.

Koppenhága, aug. 17. A „Flyveposten” jelenti: A „Ribes Stiftstidning” szerint Mögeltonderböl küldöttség utazott Párisba Napoleon császárt megkérve, hogy a nemzetiségi elvet Schleswigben pártolja s fenntartsa.

Drezda, aug. 18. (Éjjel.) A „Dresd. Journ.” biztosan állítja, hogy a szövetséggyűlésen tenni szándéklott szász javaslatot illetőleg ide semmi jegyzék sem érkezett. Továbbá közli a javaslat szövegét, mely szerint a német nagyhatalmak felkértek, hogy a szövetséggyűlésen megnyugtató felvilágosítást adjanak s megjegyzi, hogy Szászország sürgős óhajátoknak engedve, javaslata beadásáról lemond.

A Napoleon-ünnep Turinban is fényesen megtartott.

Koppenhága, aug. 19. A „Flyveposten” szerint a folkething tegnapi ülésében a pénzügy- s tengerészeti miniszter azon közleményt tették, hogy az előbb engedményezett 800,000 dán tallért francia hajógyárakban egy új, de kis páncélos hajó rendeltetett meg s már munkában is van.

Karlovicz, aug. 20. Az ismét egybehívandó congressus részerei tanácskozási tárgyak kijelölése végett bizottmányba megválasztottak: Hadzsics tudor, Zivkovics lelkész, Milánkovics főszolgabíró, Kusevics főispán, Matievics esperes, Andjelics archimandrita, Georgievics alezredes, Volics ügyvéd, Trifunac alispán s Miletics tudor.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

2540 1864.

(207)

(2—3)

Hirdetmény.

Maros Várhely szabad Királyi Város részéről tudtul adatik, miszerint a Felsőes Királyi Főkörmányszéknek idei május hó 19-ik napjáról 15,790 szám alatt tisztelt magas rendelete folytán a Maros folyam 3-ik ágára épülendő nagy hid fölött idei **September hó 10-én** délelőtt 10 órakor a városházánál nyilvános árjelítés fog tartatni.

Miről vállalkozni kívánók azon figyelemzettel értesítenek, miszerint a felkiáltandó 1,080. o. é. ft összeg 5% mindenik az árjelítő bizottmány kezéhez előre letenni, e fölött ha idegen vállalat képességéről, erkölcsös és politikai magaviseletéről hivatalos bizonyítványt felmutatni köteleztetik.

Árjelítési feltételek a Tanács irodába, megtekinthetők Várhelyi Tanács Üléséből 1864. Aug 12-én

Sz. 873. 1864.

(205)

(3—3)

Hirdetmény.

Az országos Károli-kórház és hozzá csatolt kóroztályok számára a jövő 1864-dik évben, tehát 1864-dik év October 1-ső napjától 1865-dik év Szeptember végéig kívántató étel, kenyér, tűzifa, mosás, gyertya, mécsolaj és szappan kiszolgáltatására folyó évi **Szeptember hó 5-dik napján délelőtti 9 órakor** nyilvános árjelítés fog tartatni. A vállalkozni kívánók igyekezzenek magoknak az árszállítás föltételeivel való minden esetre szükséges ismerkedést a kórház irodájában előre megszerezni.

Az Országos Károli-kórház Igazgatóságától.

Kolozsvártt, augusztus hó 17-dik napján, 1864.

Dr. SZABÓ JÓZSEF, igazgató.

NEM HIVATALOS.

(210)

Haszonbér.

(1—3)

Báró Bánffy Zsigmondné gr. Bethlen Anna gáldtői birtoka egészben, vagy részletekben haszonbérbe kiadó 29-dik sept. 1864-től fogva. Értekezni lehet róla a tulajdonos-nénál személyesen Kolozsvártt külső-magyarutca Dietrich-háznál, vagy bérmentes levél által.

(209)

Mlgs gróf Andrási Gyula Ó-fenesi jóságában egy szeszgyár- és ehhez kapcsoló kupás pálinka árulás sept. 1-ső napjától kezdve kiadó. Az Ó-fenesi, tótfalusi és kistenesi korcsmajogok october 1-jén. A vállalkozni kívánó bővebb értesítést kaphat Szent-Lászlón, m. báró Bornemisza János ur udvarában.

Oszták es. kir. 1864-ki állam-kölesön-sorsjegyek.

Nyeremény-húzás 1864 szeptember 1-jén.

továbbá 1864 december 1-jén, 1865 március 1-jén, 1865 április 15-én, 1865 június 1-jén. Főnyeremények: 250,000 frt. 220,000 frt. 200,000 frt. 150,000 frt. 50,000 frt. 25,000 frt. 20,000 frt. 15,000 frt. sat. legkisebb nyeremény 135 frt.

1 sorsjegy ára mind az 5 fennebbi húzásra 12 frt oszt. bankj.

1 fősorsjegy ára mind az 5 fennebbi húzásra 6 frt oszt. bankj.

Az 5 húzásra szóló sorsjegyek megvételével alkalom van nyújtva a t. cz. közönségnek, 250,000 frt. 220,000 frt 200,000 frt sat., a melyek az 5 húzásban bizonyosan kihúznak, nyerhetők, s a nyeremények azonnal kifizettetnek a húzások után. Hiteles nyeremény lajstromok a résztvevőknek a húzás után rögtön, ingyen és bérmentesen küldetnek meg.

(208)

(1—2)

Miután ezen a legnagyobb nyereményekkel kiállított államkölesönben a részvét előreláthatólag, mint előbb is, tetemes fog lenni, felkérjük a t. cz. közönség, hogy megrendeléseit mielőbb és egyenesen megtegye

B. SCHOTTENFELS nagykereskedő háznál, Majnai-Frankfurtban.

Minden más sorsjegyek. bármikor legjutányosabban kaphatók.

(194)

(5—5)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN.

Miként eddig, úgy a közelgő iskolai évben szükséges könyvekre nézve is bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és a népiskolák tanítóit tisztelettel felkérni, sziveskedjenek a szükséges könyvek menyenyiségéről engem minél előbb értesíteni, hogy azokat a lehető időre késedelem nélkül megküldhessem.

A bolti árak minden körülmények között szigorúan megtartatnak; és a megrendelések a lehető ingyen példányok kíséretében, pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Végül még szükségesnek tartom megemlíteni, hogy iskolai irodalmunk legújabb termékeit szivesen elküldöm megtekintés és választás végett, a nem használható könyvek azután bármikor visszakiadhatók.

STEIN JÁNOS,

erd. muzeum-egyleti könyvtáros és kiadó.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Oszták es. kir. 1864-ki sorsjegyek.

Nyereményhúzás 1864 szeptember 1-jén.

Főnyeremény 200,000 frt. legkisebb nyeremény 135 frt.

A Schottenfels B. nagykereskedő háza Majnai-Frankfurtban az összeg beiktatása mellett oszt. bankjegyekben átenged: 1 sorsjegyet 3., 5 sorsjegyet 14., 11 sorsjegyet 30 frtért.

Nyeremény lajstromot minden résztvevő ingyen kap.

(203)

Eladó tagosított birtok.

(3—3)

Kolozsvártt három órai távolságra eső 2200 hold kiterjedésű szentmihálytelki tagosított birtok eladó. Bővebben értekezhetni személyesen, vagy levél útján Gyaluban alólírttal

KLEIN FRIGYES.

(204)

Eladó major.

(3—3)

Néhai gróf Haller Lajos urtól hátramaradt Kolozsvártt, a hidelyen a nagyutczában fekvő lakházzal és istállóval ellátott major eladó. Értekezhetni szóval vagy levél által alólírttal Gyaluban

KLEIN FRIGYES.

(190)

25/8

(3—5)

Holfeld Henrik rumburgi vászonraktára

„a KÉK GÖLYÖHOZ”

Dorottya-utca 8 sz. alatt Pesten,

ajánlja jól rendezett árutárát, u. m. rumburgi, hollandi, irlandi creasz, bőr- és szilézai vásznakat, továbbá asztalneműk, kávéabroszok és kendők, törülközők, gyoics zsebkendők, asztal- és ággyterítők, fehérsz. és tarka csinvat és ággyenűk, nanking, nadrag- és öltöny-szövetek, ingperkálok, gazdasági szövetek, ablakfüggönyök, ugyszint mindenféle fehérműk, színes és fehérsz. pique-szoknyák, és pique-takarók, viaszos vásznak különféle szélességben, orleán, pamutbársony, kötő- és varrócézernák, mindennemű bélésszövetek és más egyéb e szakba vágó cikkek

igen jutányos szabott árakon.

A vásznak valódiságáért a raktár kezekedik.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Árjegyzékek: kívánatra bérmentesen küldetnek meg.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, Wittich Józsefnél Maros-Várhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

kapható:

Szünnapi kirándulás Erdély nyugati hegyei közé.

Honunk ifjusága számára. Irta Ompolyi. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é.

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyaritá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 frt.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei.

I-ső kötet: (1860—61. 4-rét 26. 158 l.) 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. (1862—63. 4-rét 147 l.) 1 frt 60 kr.

Erdélyi történelmi adatok.

Szerkeszti és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet 1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kötet ára 6 frt. 80 kr.

Kelet tündérvilága

vagy

Szaif Züliázán szultán.

Arab rege. Aly bey után fordította Orbán Balázs. Két rész egy kötetben köte 2 frt. Díszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 frt.

Erdély a rómaiak alatt.

Kútfők nyomán írta Wass József, kegyes szerzetbeli áldor, gymnasiumi tanár, s a magyar tudományos akademia levelező tagja. Az Erdélyi Muzeum-Egylet által a Haynald-díjjal jutalmazott pályamunka. Erdély térképével. Ára 1 frt 50 kr. oszt. értékben.